Datum : Vrijdag 31 mei 2024

Aan : Leden van de gemeenteraad en fractievolgers

Van : Wethouder Mark Lauriks

Betreft : Memo n.a.v. toezegging 1549 ‘Tijdpad transformatie sociaal domein’

Toezegging

In de raadskamer van woensdag 22 mei jongstleden heb ik de volgende toezegging (toezegging 1549) gedaan:

Wethouder Lauriks zegt toe binnen twee weken een technische memo te sturen aan de raad met daarin een tijdpad van de uitwerking van de transformatie van het sociaal domein.

Inleiding

Maatschappelijke ontwikkelingen als vergrijzing, groeiende personeelstekorten, meer complexe zorgvragen en meer jongeren met problemen, zorgen ervoor dat het sociale stelsel en de sociale infrastructuur in toenemende mate onder druk komen te staan. We willen dat we goede en passende zorg voor de mensen die dat nodig hebben kunnen blijven betalen en organiseren, en daarvoor is een versnelling van de visie op het sociaal domein nodig. Hiervoor zijn plannen gemaakt om de zorg te transformeren en deze zetten we voort. Naast de uitvoering van deze plannen willen we versnellen op de transformatie van het gehele sociaal domein en ons voorbereiden op de toekomst met een vernieuwende inhoudelijke aanpak.

Daarnaast beschrijft het college in de voorgestelde Perspectiefnota 2025-2028 ombuigingen/bezuinigingen op het sociaal domein die het nodig acht voor een financieel sluitende begroting. Voor volgende jaren ligt het in de verwachting dat meer maatregelen nodig zijn.

In de perspectiefnota heeft het college de volgende vier denkrichtingen voor de versnelling genoemd:

- *We zijn er voor die Arnhemmers die onze zorg of ondersteuning het meeste nodig hebben*
- *We werken preventief en vanuit positieve gezondheid*
- *We werken gebiedsgericht en richten ons op doelgroepen*
- *We willen meer grip en regie op de markt en bevorderen ketensamenwerking*

Deze denkrichtingen, bouwen verder op de door uw Raad vastgestelde visie “Sociaal domein in beweging”. Verschillende onderdelen van een transformatie in het sociaal domein vinden al plaats. Ons voorgesteld proces voor de aanpak van een grote versnelling daarvan leest u hieronder.

Tweesporen aanpak

We zetten ingezette trajecten[1] van transformatie door en onderzoeken op welke plekken we voor de toekomst verdere versnelling kunnen realiseren.

De in de ontwerpperspectiefnota geschetste aanpak omvat het spoor van reeds lopende ontwikkelingen en een versnellingsspoor:

- *Spoor 1* gaat over voorstellen die in de Perspectiefnota 2025-2028 zijn opgenomen en financieel vertaald zijn vanaf jaarschijf 2025. Daarnaast benoemen we in dit spoor drie actuele al lopende transformatieopgaven specifiek in zorg en welzijn, passend bij landelijke ontwikkelingen.
- *Spoor 2* gaat over de versnelling die wij nodig achten. We benaderen deze versnelling vanuit de inhoudelijke opgave.

Kenmerkend onderscheid tussen beide sporen is dus de snelheid (bestaande trajecten doorzetten of versnellen) de termijn (korte- midden- en langetermijn) en de mate van de transformatie (kleine of grote doorbraken).

De reeds lopende transformatie (1) op korte termijn heeft een meer planmatige aanpak door uitvoering te geven aan trajecten die al lopen. Op het lange termijn spoor (2) zoeken we naar vernieuwing en doorbraken voor versnelling door te experimenteren en te kiezen voor een aantal nieuwe keuzes die voor doorbraken zorgen.

Aanpak en planning

Spoor 1: Uitvoering geven aan lopende opgaven
Een aantal voorstellen voor bezuinigingen/ombuigingen op het sociaal domein zijn concreet financieel verwerkt in de voorliggende perspectiefnota.
De planning hiervan is dat deze komende tijd worden uitgewerkt en in de begroting 2025 worden opgenomen.

De transformatie sociaal domein gaat over veel beleidsterreinen en niet alleen over zorg en welzijn. In de raadskamer van woensdag 22 mei jongstleden is specifiek gevraagd om aan te geven welke lopende ontwikkelingen spelen en waarover u komende tijd in gesprek kunt gaan. We verwijzen daarvoor naar de lange termijn agenda van de raad en noemen daarnaast hieronder enkele specifiek relevante opgaven.

Een drietal cruciale en actuele transformatie-opgaven spelen specifiek in het zorg- en welzijnsveld. Deze heeft het college recent in gang gezet en zijn passend binnen de vier eerdergenoemde denkrichtingen en ook passend bij actuele landelijke ontwikkelingen zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) en de hervormingsagenda jeugd. Deze zijn ook opgenomen in de raadsbrief van dinsdag 30 januari 2024, Zorg in Arnhem. Net als andere lopende lijnen zoals bijvoorbeeld het toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid van zorg en het werken vanuit vertrouwen worden deze tevens meegenomen in de op te stellen versnellingsagenda (zie spoor 2).

[1] Verderop in deze memo treft u een overzicht aan van lopende trajecten in het sociaal domein. Dit overzicht is zo compleet mogelijk voor zover het gaat voor de transformatie relevante trajecten.

Het gaat om de volgende drie transformatieve opgaven op het gebied van zorg en welzijn:

- Transformatie van welzijn met de focus op leefbaarheid en preventie in de wijk;
- Zorg en welzijnsnetwerken. Het ontdubbelen, ontsnipperen, vereenvoudigen en slimmer verbinden van het aanbod door middel van zorgnetwerken;
- Samenhang in de zware zorg en streven naar een optimale stabilisatie van de situatie door een samenhangende aanpak (zie punt 3 hieronder voor de verschillende onderdelen*)*.

Hiervoor geldt de volgende globale planning:

Opgave	**Fase**	**Planning gereed**
Transformatie welzijn		
	Vrijwilligersbeleid	2e kwartaal 2024
	Ouderenbeleid + uitvoeringsagenda	4e kwartaal 2024
	Uitgangspuntennotitie transformatie welzijn	3e kwartaal 2024
	Uitvoeringsagenda transformatie welzijn	4e kwartaal 2024
Wijknetwerken zorg en welzijn (inclusief Jeugd)		
	Uitvoeringsplan wijknetwerken (gemeente met maatschappelijk partners)	4e kwartaal 2024
	Oefenen met nieuwe werkwijze in twee wijken	2025
	Advies over organisatie, borging en inkoop voor de jaren daarna	Eind 2025
	Hervormingsagenda Jeugd (link) - Reikwijdte - Versterken toegang Lokale teams	2023-2028
	Integraal Zorgakkoord, uitvoering regioplan - Verbinden in de wijk - Preventie en de beweging naar gezond(heid) centraal - Aandacht voor meervoudige hulpvragen	2023-2027
Samenhang zware zorg		
	Analyse en aanpak langdurig zorggebruikers in de jeugdzorg	2024-2025
	Uitvoering interventieplan verward gedrag	2024-2026
	Uitvoering nationaal actieplan dakloosheid	2024-2030
	Transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis	2024-2030
	Vervolg integrale aanpak complexe zorg/verward gedrag	2027

Bovenstaande trajecten voeren wij uit met een integrale blik. Wij zijn ons ervan bewust dat de verschillende trajecten op elkaar van invloed zijn en dezelfde inhoudelijke lijnen vragen.

Spoor 2: Komen tot de "versnellingsagenda sociaal domein"
We willen komen tot een versnelling door een vernieuwende en overkoepelende aanpak en beweging voor transformeren in ons sociaal domein. Het gaat om het creëren van een voedingsbodem voor een andere manier van werken, met meer samenhang en in samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners.

Natuurlijk benutten we datgene wat al in gang gezet is, zoals o.a. naar aanleiding van de eerdere verkenning die is uitgevoerd en beschreven in de raadsbrief "Uitvoering motie Integrale aanpak welzijnswerk, (jeugd)zorg en werk en inkomen". We nemen dit mee in deze integrale doorontwikkeling en de versnellingsagenda die wordt opgesteld. Juist hierdoor ontstaat meer overzicht en onderlinge verbinding tussen onderdelen van de transformatie.
Globaal zien we voor de versnellingsagenda transformatie sociaal domein de volgende stappen voor ons:

a) Verdiepen van eerdere analyses waaruit blijkt dat ondanks alle inspanningen en middelen de situatie van inwoners niet wezenlijk verbetert en dus de transformatie anders moet. We kunnen hierbij gebruik maken van bijvoorbeeld analyses zoals gemaakt voor het Nationaal Programma Arnhem-Oost en we nemen de uitkomst van lopende experimenten waarover de Raad al eerder geïnformeerd is mee;
b) Het vormen van een "kopgroep/coalitie" met vertegenwoordigers vanuit externe partijen, college en ambtelijke organisatie en participatie met (ervaringsdeskundige) vertegenwoordigingen van bewoners, zoals adviesraden;
c) Bespreken van de analyse (zie a) – de transformatietheorie (waarom is het zo ingewikkeld?) en welk handelings-repertoire of transformatie-pad geschikt is.

Dit leidt tot de opstelling van een versnellingsagenda, waarin zowel inhoud als werkwijze is opgenomen.

Externe expertise gaat ons helpen bij deze complexe opgave. Daarvoor vragen wij de medewerking van het instituut Publieke Waarden (IPW). Zij zijn bekend met transformaties in het sociaal domein en hebben onder andere de doorbraak methode ontwikkeld. Gemeenten waaronder Tilburg en Nijmegen zijn ook al bezig onder begeleiding van het IPW en daarvan kunnen wij leren.

De lopende opgaven die onder spoor 1 zijn genoemd worden allen ook meegenomen in het denken over de transformatie in spoor 2 en vice versa en voor het geheel wordt ook de expertise van IPW gevraagd.

In deze procesmemo leest u vooral onderwerpen die te maken hebben met zorg en welzijn maar wij zien ook de grote preventieve waarde van bijvoorbeeld het verbeteren van inkomensregelingen, het versterken van bestaanszekerheid, onderwijs, sport, cultuur, het Nationaal Programma Arnhem-Oost, et cetera. Deze onderwerpen zullen in het proces betrokken worden.

Planning

Voor eind 2024 bespreking van de versnellingsagenda met de raad.[2]

Voorjaar 2025 een financiële doorkijk naar de jaren 2026 en verder.

[2] Het in deze memo beschreven bredere perspectief op de transformatie van het sociaal domein kan ook worden meegenomen in de themasessie(s) zoals bedoeld in toezegging 1570 ('Wethouder van der Wel zegt toe om ten aanzien van de portefeuille zorg gezamenlijk met de raad, griffie en ambtenaren de in de gespreksnotitie voorgenomen themasessies inhoudelijk vorm te geven zodat deze beantwoorden aan de behoefte en het beoogde doel van de raad')

Tot slot

We staan voor ingewikkelde tijden waar we voor alle Arnhemmers de best mogelijke gemeente willen zijn binnen de financiële kaders. Dat lijkt nu op gespannen voet te staan. We hopen met de versnelling op de transformatie van het sociaal domein te komen tot oplossingen die de beide uitgangspunten dichter bij elkaar brengen in plaats van uit elkaar drijven. We kijken uit naar de gesprekken met uw raad, onze partners in de stad en de Arnhemmers waar het allemaal om gaat.

Het college kan zich daarnaast voorstellen dat voor de invulling van eerder voorgestelde themasessies van de raad rond zorg een verbreding plaatsvindt naar bespreking van de brede transformatie van het sociaal domein en de versnelling die we daarin willen laten plaatsvinden.